

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 3 (46)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2012

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 3 (46). — Рівне: РДГУ, 2012. — 150 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії і методики виховання та навчання дошкільників, учнів і студентів, професійної орієнтації учнівської молоді, підготовки майбутніх педагогів.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкорвайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 24.02.2012 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028, м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 05.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2012

2. Журавлева А.П. Начальное техническое моделирование: [пособие для учителей нач. классов по внеклас. работе] / А.П. Журавлева, Л.А. Болотина. – М.: Просвещ., 1982. – 158 с.
3. Перевертень Г.И. Техническое творчество в начальных классах. Кн. для учителя по внеклас. работе / Г.И. Перевертень. – М.: Просвещ., 1988. – 160 с.
4. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи / М-во освіти і науки України, Академія пед. наук України. – К.: Почат. шк., 2006. – С. 202-245.
5. Развитие технического творчества младших школьников: кн. для учителя / под ред. П.Н. Андрианова, М.А. Галагузовой. – М.: Просвещ., 1990. – 110 с.
6. Трудове навчання. 1-4 класи загальноосвітніх навчальних закладів: [проект базової навчальної програми] <http://www.mon.gov.ua>.
7. Шутяк В.Г. Методика трудового навчання в початкових класах: [посіб. для студ. пед. ф-тів] / В.Г. Шутяк. – Рівне: РДГУ, 2001. – 278 с.

Резюме. В статті по результатам аналізу програми та вивчення практичного стану проведення уроків трудового навчання визначаються можливості для початкового технічного моделювання з паперу та картону, характеризуються педагогічні умови, при яких даний процес проходить більш успішно, ефективніше здійснюється розвиток творчих технічних здібностей молодших школярів.

Ключевые слова: молодші школярі, технічне моделювання, графічна грамотність, розмітка, геометричні фігури, розвертки, творчі технічні здібності.

The summary. The possibilities of the primary technique modeling of paper and cardboard were examined in the article. The conditions were based on the results of the analysis of programme and researching of the practical conditions in holding the handicraft lessons. The pedagogical conditions are characterized for more efficient fulfilment of the process. The creative technical capacities are realized effectively for primary school pupils.

Key words: primary school pupils, technique modeling, graphic literacy, marking, geometrical figures, creative technical capacities.

Одержано редакцією 18.01.2012 р.

УДК: 373. 5: 371.

Н.В. СИМОНОВИЧ

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТРУДОВОМУ НАВЧАННІ

Резюме. У статті розглянуто сутність інтерактивних освітніх технологій та здійснено аналіз психолого-педагогічних передумов їх використання в трудовому навчанні.

Ключові слова: технологія, педагогічна технологія, інтерактивні освітні технології, інтерактивне навчання.

Постановка проблеми. Потреби життя, шкільна практика дають нове розуміння навчання. Згідно із Законом України “Про освіту”, Державною національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті, Концепцією загальної середньої освіти, Державного стандарту освітньої галузі «Технології» ми маємо здійснити кардинальний перехід від традиційного інформаційно-поєднувального навчання, зорієнтованого на передачу готових знань, до особистісно-розвивального, спрямованого не тільки на засвоєння знань, а й на способи навчальної діяльності, розвиток творчої особистості учнів.

Суттєвою ознакою сучасних інноваційних процесів у сфері навчання й виховання є їх технологізація – неухильне дотримання змісту і послідовності етапів впровадження нововведень.

Слово “технологія” походить від грецьких слів *техно* — мистецтво, майстерність і *логія* — слово вчення, поняття. Воно означає сукупність способів впливу на сировину, матеріали або напівфабрикати відповідними знаряддями виробництва.

Термін «технологія» став більш поширеним у використанні в кінці XVIII сторіччя. В цей час бурхливо розвивається промисловість, спостерігається відмова від ручної праці, відмічається розподіл праці, перехід на машинне виробництво.

Довготривалий процес переробки сировини в продукцію, що необхідна людям, з розбиттям цього процесу на окремі етапи, технологічні складові, зі знанням способів отримання продукту, регламентованістю, конкретизацією всього циклу виробництва, всіх етапів, заходів та дій і є технологія. Технологія являє собою сукупність знань про способи, методи, засоби проведення виробничих процесів, в результаті чого здійснюється якісна зміна, трансформація, модифікація оброблюваних об'єктів. Технологія обов'язково виступає як процес, що передбачає впорядкованість та організованість на всіх етапах виробництва, хаотичність, стихійність для неї не властива.

В подальшому аналіз виробничих технологій приводив до їх вдосконалення. В XIX сторіччі заговорили й про технологізацію процесу навчання. В XX сторіччі поширення отримують інформаційні технології, з'являється велика кількість інноваційних технологій [8].

Будь-який освітній процес передбачає наявність двох сторін, тих, що навчають, та тих, що навчаються, де кожна зі сторін переслідує певні цілі, бажає досягти максимального результату в даних умовах, за певної організації учебного процесу, використовуючи певні засоби педагогічної взаємодії та змісту навчання.

Однак не завжди процес навчання є ефективним. Думка про розробку ефективного єдиного, загального підходу в навчанні, що сприятиме досягненню високих результатів навчання, стала популярною у вчених всього світу. Я.А. Коменський писав: «Можливо та потрібно кожного вчителя навчити користуватися педагогічним інструментарієм, тільки за цієї умови його робота буде високо результативною, а місце вчителя – самим кращим місцем під сонцем. Школа – майстерня, вона «жива типографія», що «друкує» людей. Вчитель у навчальному процесі користується тими ж засобами для виховання, освіти юнаків, якими користуються типографські працівники, створюючи книгу» [5].

Багато зарубіжних та вітчизняних педагогів висловлювали ідеї про технологізацію учебного процесу, й А.В.Дистервег, Й.Г.Песталоцці, Л.М.Толстой, А.С.Макаренко, В.О.Сухомлинський та інші.

Мета статті полягає у розкритті передумов використання інтерактивних освітніх технологій в трудовому навчанні на основі аналізу психолого-педагогічної літератури.

Виклад основного матеріалу. Технологія навчання – системна категорія, структурними складовими якої є цілі навчання, зміст вчення, засоби педагогічної взаємодії, організація учебного процесу, результат діяльності, спираючись на які вчителі здатні зробити освітній процес дієвим, результативним, ефективним.

Існує безліч визначень поняття «технологія навчання».

Технологія – це мистецтво, майстерність, уміння, сукупність методів обробки, зміни стану (В.М.Шепель).

Технологія навчання – це складова процесуальна частина дидактичної системи (М.А.Чошанов) [9].

Педагогічна технологія – сукупність психолого-педагогічних установок, які визначають спеціальний набір і компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, допоміжних засобів; вона являє собою організаційно - методичний інструментарій педагогічного процесу (В.П.Беспалько) [1].

Педагогічна технологія означає системну сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних засобів, які використовуються для досягнення педагогічних цілей (М.В.Кларін) [3].

Як зазначає С.У.Гончаренко, педагогічна технологія – сукупність засобів і методів відтворення теоретично обґрунтованих процесів навчання і виховання, які дають можливість успішно реалізовувати поставлені освітні цілі. В 60-70-х роках поняття педагогічної технології асоціювалося з методикою застосування технічних засобів навчання. В цьому розумінні вона досі використовується в багатьох зарубіжних публікаціях. З дидактичної точки зору педагогічна технологія – це опрацювання прикладних методик, які описують реалізацію педагогічної системи за її окремими елементами.[2].

Г.К.Селевко відзначає, що в структуру педагогічної технології входять:

- Концептуальна основа;
- Змістова частина навчання:
 - цілі навчання – загальні та конкретні;
 - зміст навчального матеріалу;
- Процесуальна частина – технологічний процес:
 - організація навчального процесу;
 - методи та форми навчальної діяльності;
 - методи та форми роботи вчителя;
 - діяльність вчителя з управління процесом засвоєння матеріалу;
 - діагностика навчального процесу.

Будь яка педагогічна технологія повинна володіти певними якістьми, а саме концептуальністю, системністю, керованістю, ефективністю, відтворюваністю [7].

Українські вчені здебільшого розглядають педагогічні технології як прийоми (або ж методіку, чи навіть методологію) роботи педагога у сфері навчання і виховання.

Педагогічна література представляє кілька класифікацій педагогічних технологій.

В найбільш узагальненому вигляді всі відомі в педагогічній теорії та практиці технології систематизував Г.К.Селевко.

Ключовим поняттям нашого дослідження є поняття «інтерактивні освітні технології», розкриємо їх сутність, ознаки, особливості. Спочатку визначимо класифікаційні характеристики інтерактивних освітніх технологій, взявши за основу систематизацію Г.К.Селевко.

За рівнем застосування інтерактивні освітні технології є загально педагогічними. Загально педагогічними, оскільки інтерактивні технології навчання є особистісно-орієнтованими, тобто характеризують освітній процес як процес, орієнтований на розвиток особистості кожного учня, з врахуванням суб'єктного досвіду життєдіяльності кожної дитини.

За філософською основою прагматичними, оскільки прихильники даної концепції вважають, що інтелектуальні якості кожної людини визначені природою, та є унікальними, оскільки кожна людина унікальна та неповторна, й прояв інтелекту пов'язаний в першу чергу з індивідуальним досвідом людини, отриманим дитиною до школи, в школі, в сім'ї, в соціокультурному оточенні. Основне завдання освіти в рамках цього

вчення – в наданні допомоги дитині в її самореалізації, що досягається не шляхом формування. Вироблення моральних якостей, цінностей, принципів, а в розвитку та примноженні тих здібностей, що закладені в дитині з народження, визначаючи досягнення успіху основною, першочерговою метою життя людини.

За основним фактором розвитку психогенними, оскільки результат розвитку з використанням інтерактивних технологій навчання визначається перш за все самою людиною, тим досвідом, який вона здобула та здобуває протягом життя, психологічними процесами самовдосконалення.

За концепцією засвоєння інтерактивні освітні технології характеризуються як асоціативно-рефлекторні та розвивальні. Ця концепція опирається на роботи І.М. Сеченова та І.П. Павлова про умовно-рефлекторну діяльність головного мозку, мозок людини не просто сприймає сигнали органів чуття, що надходять з довкілля, але й визначає асоціації, відношення між окремими фактами, подіями, поняттями.

За орієнтацією на особистісні структури інтерактивні технології навчання можна вважати інформаційно-операційними, тобто такими, що сприяють формуванню знань, вмінь та навичок, а також способів розумових дій.

За характером змісту та структури інтерактивні технології є навчальними та загальноосвітніми.

За типом управління пізнавальною діяльністю в інтерактивних технологіях навчання використовується система малих груп, в якій взаємодія викладача з учнями є циклічною, з контролем, взаємоконтролем, розсіяною, фронтальною, вербальною організацією пізнання учнів.

За організаційною формою застосовується груповий, колективний спосіб навчання. Груповий оскільки викладач має можливість обмінюватися інформацією зі всією групою учнів при цьому учасниками такого освітнього процесу є весь колектив.

За підходом до дитини інтерактивні технології навчання відносяться до особистісно-орієнтованих технологій, заснованих на педагогіці співпраці. У цих технологіях панують суб'єкт-суб'єктні стосунки між викладачем та учнями, в центрі освітнього процесу знаходиться особа дитини, її розвиток. Розвиток особистості полягає в розкритті природних здібностей кожної дитини з опорою на його життєвий досвід. Процес навчання протікає в комфортній, безконфліктній обстановці. Педагогіка співпраці передбачає демократизм, партнерство, рівноправ'я, паритетність в стосунках. У освітньому процесі панує атмосфера співпраці, співтворчості.

За переважаючим методом інтерактивні технології навчання характеризуються як розвивальні, саморозвивальні, діалогічні, комунікативні, ігрові, творчі.

За напрямком модернізації інтерактивні технології навчання можна віднести до педагогічних технологій побудованих на основі гуманізації та демократизації педагогічних стосунків, на основі активізації діяльності учнів та ефективності організації і управління процесом навчання. Оскільки інтерактивні технології навчання передбачають пріоритет особових взаємин, демократичність у навчанні, активізацію діяльності тих, що навчаються, ефективність організації процесу навчання на основі групових та колективних способів навчання [7].

Раніше в педагогічній літературі термін «інтерактивні освітні технології» не вживався, а використовувалися поняття «технологія активного навчання», «активні методи навчання», «інтерактивне навчання». Технологія активного навчання, активні методи навчання передбачають таку організацію учбового процесу, використання таких методів вчення, за яких неможливо не брати участь в процесі пізнання. Наприклад, використання методу евристичних питань, мозкової атаки, метод групової дискусії, рольових завдань та ін.

Під інтерактивним навчанням розумілося навчання, що здійснюється на взаємодії учня з викладачем, іншими учнями, з учбовим оточенням, з опорою на власний досвід, який і є джерелом пізнання. При інтерактивному навчанні викладач не «дає готових знань», активність викладача замінюється активністю учнів, вчитель лише грамотно управляє освітнім процесом, спонукаючи учнів до самостійного пошуку рішення навчальної проблеми. Завдання вчителя пробудити в учнях власну ініціативу, активність, викладач виступає в ролі помічника, якщо необхідно - одним з джерел інформації.

Інтерактивне вчення не є абсолютно новим напрямком в педагогічній науці. В кінці XVIII на початку XIX століть в Англії набула поширення Белл-ланканстерська система. Ця система дозволяла навчати близько 600 дітей одночасно, знання передавалися від вчителя кращим учням, потім від кращих учнів – гіршим. В кінці XIX століття в США почалося повернення до індивідуального навчання у формі Дальтон-плану. За даною системою навчання йшла робота одного вчителя з декількома класами, робота будувалася за індивідуальними завданнями. Учбові заняття з учнями проводилися в навчальних кабінетах. Викладачі розробляли завдання і надавали учням необхідну допомогу в їх виконанні. Облік виконання завдань здійснювався в індивідуальних картках, які були у кожного учня і в загальній картці класу.

Деякі риси дальтон-плану спостерігалися у вигляді методу проектів, бригадно-лабораторному методі, роботі в парах змінного складу. Це навчання отримало поширення за часів шкільної реформи освіти в Україні в 1920 роки. Суть методу проектів полягала в тому, що учні повинні були намітити проект (виріб), і довкола цього проекту будувалася їх пізнавальна діяльність.

Бригадно-лабораторний метод передбачав навчальні завдання, які давалися ланці. Завдання могли бути як єдиними, так і диференційованими. Вчитель на початку, як правило, проводив ввідне заняття, потім бригади

працювали самостійно, розподіливши між собою види робіт. Про виконання завдання звітував, як правило, бригадир.

Метод навчання в парах змінного складу полягав в тому, що в колективі дітей проводилося розбиття учнів на пари. В процесі організованого діалогу в парі здійснювалося взаємонавчання один одного. Потім склад пари мінявся, і процес повторювався знову. Учень завдяки тому, що багато разів пояснював тему іншим учням та вислуховував їх пояснення, засвоював матеріал.

Використання даних методів у навчанні було ефективним, проте в 30- роки навчання стає в Україні авторитарним, де вчитель є одноосібним суб'єктом освітнього процесу, а учень – об'єкт, засіб досягнення мети. Навчання стає репродуктивно-орієнтованим, із застосуванням уніфікованих способів, форм, методів вчення. У шкільному навчанні відмічається його жорстка, строга організація, де будь яка ініціатива, самостійність, активність учнів пригнічувалася [3].

Далі елементи інтерактивного навчання зустрічаються в педагогічній літературі в 70-80 роках, у описах авторських технологій вчителів-новаторів: гуманістично-особистісної технології Ш.А. Амонашвілі, системи Є.М. Ільїна – викладання літератури як предмету, що формує людину, технології розвиваючих ігор Б.П. Никітіна, технології В.Ф. Шаталова – інтенсифікації навчання на основі схемних та знакових моделей навчального матеріалу, технології С.М. Лисенкової: перспективно- випереджальне навчання з використанням опорних схем при коментованому управлінні, системи розвивального навчання Л.В. Занкова і т.д.

В кінці ХХ століття інтерактивні технології навчання набули широкого поширення в школах США. В даний час розробляється теорія і практика використання інтерактивних технологій навчання при вивченні предметів різного роду і в Україні. Дослідження А.М.Алексюка, В.П.Андрущенко, В.П.Беспалька, Р.С.Гуревича, С.У.Гончаренка, В.К.Сидоренка, О.М.Коберника, А.С.Нісімчука, О.М.Пехоти, О.І.Пометун та багатьох інших вказують на те, що в умовах інформаційного перенасичення суспільства широке впровадження новітніх досягнень, акцентованих на узагальнених знаннях про сучасні основи виробництва та оточуюче природне середовище, неможливе без використання нових педагогічних технологій, серед яких чільне місце займають інтерактивні технології навчання [4].

Основними ознаками інтерактивного навчання є :

- навчання, побудоване на активній взаємодії кожного учня з іншими, з його оточенням, середовищем шляхом діалогу/полілогу, взаємонавчання.
- організація навчання через дію, коли учні навчаються активно співпрацювати один з одним, коли їхня діяльність є колективно розподіленою, а результат - колективно отриманим: одночасно груповим і особистісним;
- зміна способу взаємодії педагога і учнів: активність педагога поступається місцем активності учнів, а завданням учителя стає створення умов для їхньої ініціативи. Педагог відмовляється від ролі «джерела» інформації і від ролі «фільтра», який пропускає її через себе. Він, в основному, виконує функції помічника в роботі, консультанта, організатора, фасилітатора дискусії;
- навчання через досвід, яке обов'язково повинно містити переживання учасниками конкретного досвіду, його осмислення, рефлексію, застосування на практиці. Інтерактивні заняття дозволяють тим, хто навчається, самостійно розв'язувати складні проблеми, переходити від звичної ролі спостерігача і споживача у навчальному процесі до активного творця інтелектуального продукту [6].

Використання інтерактивних освітніх технологій дозволяє вирішити навчальні, виховні, розвивальні, профорієнтаційні функції процесу навчання. Окрім цих функцій в психолого-педагогічній літературі виділені соціально-орієнтуюча функція інтерактивних освітніх технологій, рефлексія, комунікативна, мотиваційно-стимулююча, психокоректуюча, релаксаційна, організаційна, діяльнісна функції, функція саморозвитку. Використання інтерактивних освітніх технологій сприяє всебічному цілісному розвитку особистості учня.

Використання інтерактивних освітніх технологій у процесі трудового навчання учнів на сучасному етапі розвитку освіти також сприяє:

- індивідуалізації навчання;
- діяльнісній активізації учнів;
- діалоговій взаємодії між учнем і вчителем, який відмовляється від функції “фільтра”, що пропускає через себе навчальну інформацію. Педагог виконує функцію помічника в роботі, консультанта, організатора.

Лише за таких умов можна досягти основних дидактичних цілей трудового навчання, реалізувати основні вимоги сучасної освіти, а саме:

- розвиток творчих здібностей учнів, індивідуалізація навчання з урахуванням їх інтересів і нахилів;
- гуманізація та гуманітаризація – відображення у змісті освіти на кожному етапі навчання різних аспектів людської культури;
- фундаментальність освіти, що передбачає забезпечення універсальності отриманих знань, вивчення основних теорій, законів, закономірностей, можливостей використання отриманих в процесі трудового навчання знань у життєвих ситуаціях;
- збереження здоров'я учнів, приведення змісту та форм трудового навчання у відповідність до вікових особливостей школярів;

- забезпечення практичної спрямованості трудового навчання шляхом раціонального поєднання продуктивної і репродуктивної навчальної діяльності учнів;

- забезпечення цілісності уявлень школярів про світ шляхом інтеграції змісту освіти.

Висновки. Таким чином, узагальнюючи вищесказане, можна відзначити, що інтерактивні освітні технології є процесом активного пізнання, заснованим на взаємодії, діалозі рівноправних суб'єктів - викладача та учня, за наявності загальної мети навчання, запланованого результату, з опорою на суб'єктний досвід кожного учня, що протікає в психологічно комфортних умовах, в атмосфері взаємної підтримки, співтворчості, співробітництва.

Стаття не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми. Проблема використання інтерактивних освітніх технологій в процесі трудового навчання залишається актуальною. Подальшої розвідки потребують питання розробки інтерактивних технологій в трудовому навчанні на основі індивідуального підходу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения. / В.П. Беспалько. – М.: – Изд. Института проф.обр. Мин.обр. России, 1995. – 336с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання 2-е, доп. і випр. / С.У.Гончаренко. – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 552 с.
3. Кларин М.В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии (Анализ зарубежного опыта). / М.В.Кларин. – Рига: НПЦ «Эксперимент», 1995 – 176с.
4. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: Навч.-метод. посібник / За заг. ред. О.М.Коберника, Г.В.Терещука. – Умань: СПД Жовтий, 2008. – 212 с.
5. Коменский Я.А. Живая типография. / Я.А.Коменский // Собр. пед. соч. – М.: 1982. – Т.2. – С. 192-197.
6. Пометун О. Інтерактивні методики та система навчання. / О.Пометун. – К.: Шк. світ, 2007. – 12 с.
7. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. / Г.К.Селевко. – М.: Народное образование, 1998. – 250с.
8. Фрадкин Ф.А. Педагогическая технология в исторической перспективе / Ф.А.Фрадкин //История педагогической технологии: Сб. научн. Тр. – М.: Интерпракс, 1994. – 248с.
9. Чошанов М.А. Гибкая технология проблемно-модульного обучения: Методическое пособие / М.А.Чошанов. – М.: Народное образование, 1996. – 160с.

Резюме. В статті розглянуто сутність інтерактивних освітніх технологій та здійснено аналіз психолого-педагогічних передумов їх використання в трудовому навчанні.

Ключевые слова: технологія, педагогічна технологія, інтерактивні освітні технології, інтерактивне навчання.

N.V.SIMONOVICH PSYCHOLOGO-PEDAGOGICAL PRE-CONDITIONS OF THE USE OF INTERACTIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN LABOUR STUDIES

The summary. In the article essence of interactive educational technologies is considered and the analysis of psychologically-pedagogical pre-conditions of their use is carried out in the labour teaching.

Key words: technology, pedagogical technology, interactive educational technologies, interactive teaching.

Одержано редакцією 10.01.2012 р.

УДК: 37. 013. 43: 82

С.Н. ГРИПІЧ

ЗНАЧЕННЯ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ В РОЗВИТКУ ОСОБИСТОЇ КУЛЬТУРИ ДИТИНИ

Резюме. У статті осмислюється сутність художньої літератури, її значення в розвитку особистої культури дитини. Увага акцентується на проблемах видавництва дитячої книги, рівня її матеріальної доступності та змістової якості, ролі бібліотек у питаннях роботи із юними читачами. Зосереджено погляд на місці книги у діалозі батьків і дітей, вирішенні конфліктних ситуацій шляхом прикладу позитивних героїв дитячої художньої літератури.

Ключові слова: художня література, дитяча книга, дитина, бібліотечні фонди, особиста культура дитини.

Сучасна педагогіка доводить, що моральний, інтелектуальний, естетичний розвиток дітей та підлітків напряму пов'язаний з духовною культурою. Величезну роль у соціалізації особистості відіграють засоби масової інформації та книга. Вхідження дитини в книжковий всесвіт відбувається, в першу чергу, за допомогою літератури, спеціально створеної для дітей. Саме дитяча література живить розум та уяву дитини, відкриваючи їй нові світи, образи та моделі поведінки, будучи могутнім засобом духовного розвитку особистості.

Різномасштабність зазначеної проблематики обумовлює її актуальність і необхідність невідкладного осмислення та розв'язання фахівцями. Розуміючи наслідки ігнорування аналізу процесу виховання дитини у школі та в позанавчальній діяльності, формування загальнолюдської, особистої, духовної культури вітчизняні

ЗМІСТ

Білявцева О.В. Духовна культура молоді: реалії та перспективи.	3
Овадюк О.О. Українська етнопедагогіка – важливий компонент національної системи освіти України.	6
Свердлова Т.Г. Становлення системного підходу як методологічного засобу вітчизняної педагогіки.	14
Петрук Л.П. Освітньо-виховна діяльність братських шкіл України XVI-XVIII ст.	18
Крат І.В. Щодо питання про роль Едукаційної Комісії (1773 р.).	23
Тимочко І.Б. Громадсько-педагогічна діяльність культурно-освітніх діячів Волинських братств у системі розвитку загальноосвітніх тенденцій.	25
Литвинова Н.В. Професійна компетентність як об'єкт дослідження науковців.	30
Нечипорук Л.І. Професійна компетентність вчителя ноосферної школи.	33
Ліончук Р.А. Становлення гендерного підходу до освіти та виховання в Україні.	37
Останчук М.В., Останчук Л.С. Проектна діяльність при навчанні: історія, теорія, практика.	40
Совзар О.М. Основні напрями педагогічно-просвітницької діяльності Юліана Романчука.	44
Мельничук Л.В. Тенденції соціального розвитку зрілості молодших школярів 60-80 роки ХХ ст.	47
Курок В.П. Інженерно-педагогічна освіта в Україні в період 90-і рр. ХХ ст.- початок ХХІ ст.	50
Галатюк М.Ю. Ціннісно-мотиваційна компетенція у контексті діяльнісної теорії навчання.	53
Шахненко В.І. Нищення української мови як одна із причин руйнування української національної культури і наступної демографічної кризи.	57
Поніманська Т.І. Нормативно-методичні орієнтири гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку.	63
Скрипник Н.І. Експериментальне вивчення вмінь старших дошкільників взаємодіяти з оточуючими.	68
Приймак О.П. Оптимальне поєднання методів навчання у процесі засвоєння учнями початкових класів табличних випадків арифметичних дій.	71
Шутяк В.Г. Початкове технічне моделювання з паперу і картону.	74
Симонович Н.В. Психолого-педагогічні передумови використання інтерактивних освітніх технологій в трудовому навчанні.	78
Грипич С.Н. Значення художньої літератури в розвитку особистої культури дитини.	82
Щетина Н.П., Литвин О.М. Методичні аспекти застосування ігрових технологій у графічній підготовці школярів.	86
Войтелева Г.О. Використання технологічної документації у процесі проектно-технологічної діяльності.	89
Войтко А.І. Моделювання професійної проби як підґрунтя професійного самовизначення учнів основної школи.	92
Лукашовська А.В. Стимулювання розвитку творчих умінь підлітків засобами української етнопедагогіки.	96
Яциур М.С. Підготовка майбутніх учителів технологій до профорієнтаційної роботи з учнями на основі алгоритму вибору професії.	100
Шевель Б.О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій студентами педагогічних спеціальностей під час технічного проектування.	104
Лазаренко Н.Ю. Методика організації групової навчально-пізнавальної діяльності студентів на заняттях з практикуму в навчальних майстернях з технології приготування страв.	107
Бордюк В.М. Професійний розвиток майбутніх вчителів засобами мотиваційного тренінгу.	111
Петренко О.Б. Практика впровадження гендерного підходу у навчальний процес вищого навчального закладу.	115
Ковальчук Л.О. Педагогічний такт і тактика у контексті формування культури професійного мислення майбутніх педагогів.	120
Трофімчук В.М. Технічний дизайн – важливий етап підготовки майбутнього вчителя технологій до професійної діяльності.	127

<i>Шурин О.І.</i> До питання формування творчої особистості майбутніх учителів.	130
<i>Галай В.М.</i> Теоретичні аспекти формування професійної компетентності вчителів технологій.....	134
<i>Бордюк М.А., Шевчук Т.М, Бордюк Н.А.</i> Основні напрями формування знань про полімерні матеріали у майбутніх педагогів.	137
<i>Димченко С.С.</i> Духовне відродження особистості Богдана Депо в контексті розвитку Українського диригентського мистецтва.	142
<i>Відомості про авторів.</i>	147